Tehy

Kirjallinen lausunto 2.5.2015

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

VNS 3/2016 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020

Tehy pitää oikean suuntaisena Sipilän hallituksen tavoitetta velkaantumiskierteen pysäyttämiseksi siten, että julkinen velka suhteessa BKT:hen ei enää kasvaa hallituskauden lopussa. Kuitenkin hallituksen toimet työllisyysasteen nostamiseksi sekä säästöt, jotka kohdistuvat sosiaali- ja terveyspalveluihin, ovat kyseenalaisia.

Vanhuspalvelujen henkilöstömitoitus

Tehy on erityisen huolissaan hallituksen suunnitelmasta pienentää vanhuspalvelujen hoitohenkilöstömitoitusta 0,4. Näin alhainen mitoitus ei ole riittävää ja se vaarantaa asiakasturvallisuuden. Tehyn näkemyksen mukaan vanhuspalveluiden ympärivuorokautisessa hoidossa ratkaisevaa on asiakkaiden/potilaiden hoidon tarve. Se määrittelee ensinnäkin sen millaisella osaamisella hoidon tarpeeseen vastataan ja toiseksi sen kuinka paljon henkilöstöä tarvitaan. Henkilöstömitoituksen alentaminen ja koulutustason lasku tulevat johtamaan kohoaviin kustannuksiin eikä hallituksen odottama säästötavoite tule toteutumaan, sillä ympärivuorokautisten vanhuspalveluiden asiakkaat ja henkilöstö joutuvat yhä useammin turvautumaan päivystyspalveluihin. Tilanne tulee johtamaan lisääntyviin potilaiden ja omaisten sekä henkilöstön tekemiin kanteluihin niin aluehallinto- kuin muillekin viranomaisille. Tilanne johtaa pidemmällä aikavälillä myös siihen, että vanhuspalvelut eivät ole työpaikkana vetovoimaisia. Jo tällä hetkellä vanhuspalveluihin voi olla vaikeuksia saada osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa.

Työllisyys

Tehy suhtautuu kriittisesti hallituksen aikeisiin kiristää työnhakijoiden velvollisuutta ottaa vastaan pienempipalkkaista työtä. Suurin ongelma sosiaali- ja terveysalalla ei ole työn puute vaan työpaikkojen puute. Alan työnantajat ovat pyrkineet vähentämään henkilöstömenoja palkkaamalla alalle vähemmän henkilöstöä tai palkkaamalla esimerkiksi sairaanhoitajia hoiva-avustajan tehtäviin. Tarkoituksena on kuitenkin teettää ko. henkilöillä sairaanhoitajan tehtäviä. Tämä on hyväksikäyttöä eikä Tehy ei voi sellaista hyväksyä. Pidemmällä aikavälillä se johtaa alan ja osaamisen rapautumiseen sekä asiakas/potilasturvallisuuden vaarantumiseen.

Työllisyyden nosto on tärkeä askel talouden kuntoon saamisessa, ja suuri työttömyys huomioon ottaen näyttää siltä, että hallituksen toimenpiteet sen alentamiseksi eivät riitä. Tavoitteet julkisen talouden tasapainottamisessa olisi huomattavasti helpompaa toteuttaa, mikäli työttömyyttä pystyttäisiin alentamaan. Tehyn mielestä työn vastaanottovelvoitteen tiukennukset ja sanktioiden lisääminen eivät ole tarkoituksenmukainen ja oikea tapa parantaa työllisyyttä. Lisäksi linjausten julkistamisen ajoitus voi vaarantaa käynnissä olevia neuvotteluita kilpailukykysopimuksesta. Hallituksen esittelemien uudistusten työllisyysvaikutukset ovat merkittävästi alhaisemmat kuin kilpailukykysopimuksen. Huolestuttava julkisen talouden suunnitelmassa on, että suuri osa julkisen talouden sopeuttamisesta pohjautuu kuntien palveluiden karsimiseen. Suuret leikkaukset kuntien

valtionosuuksista tarkoittavat mittavia heikennyksiä peruspalveluihin. Tehy pitää erittäin huolestuttavana suunnitelmia, joilla leikataan kansalaisten sosiaaliturvaa, nostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja päivähoidosta peritettäviä maksuja. Tehy vastustaa näille palveluille kaavailtua vähimmäismaksurajoja. Maksujen korotukset kohdistuvat lapsiperheisiin ja eniten palveluita käyttäviin kansalaisiin jopa siinä määrin, että tarpeellisesta hoidosta ja hoivasta joudutaan tinkimään. Myös päivähoito-oikeuden muutos ja varhaiskasvatuksen ryhmäkoon muutokset heikentävät osaltaan palvelujen laatua.

Lopuksi

Tehy pitää kannatettavana, että toisen asteen ammatilliseen reformiin liittyen koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus kootaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi OKM:n alaisuuteen. Tehy pitää koulutukseen kohdennettuja säästöjä kyseenalaisina, sillä niillä voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia väestön kouluttautumismahdollisuuksiin ja halukkuuteen. Ammatilliseen koulutukseen kohdentuu 190 milj. euron säästöt vuodesta 2017 alkaen. Huolestuttaa on se, jos opetuksen laadusta joudutaan tämän vuoksi tinkimään. Pidämme hyvänä, sitä että turvapaikanhakijoiden lisääntymiseen varaudutaan lisärahoituksella. Maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen valmentavan koulutuksen kielitaitovaatimusten alentaminen ei saa johtaa siihen, että maahanmuuttaja ei saavutakaan jatko-opintoihin vaadittavaa kielitaitoa. Osaamisen tunnistamis- ja tunnustamispalveluiden kehittäminen on kannatettavaa erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattien näkökulmasta.

Positiivista suunnitelmassa on se, että joihinkin kuntien peruspalveluihin tulee lisärahaa ja niiden valtionosuus prosentti on 100. Erittäin kielteisenä Tehyssä nähdään se, että vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta alennettaisiin vuoden 2017 alusta sekä subjektiivisen päivähoito-oikeuden muutos ja ryhmäkoon toteutus 1.8.2016. Nämä vähentävät valtionosuuksia, mutta kohdistuvatko vähennykset oikeaan paikkaan vai tuleeko lisäkustannuksia vähennysten seurauksena vaikkakin viiveellä. Pidämme tärkeänä, että säästöjen vaikutuksia arvioidaan eri näkökulmista kuten terveyden edistämisen, syrjäytymisen ehkäisemisen, palvelujen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta

Helsinki 2.5.2016

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:
Kirsi Markkanen
Kehittämispäällikkö
kirsi.markkanen@tehy.fi

Kenneth Snellman
Ekonomisti
kenneth.snellman@tehy.fi